

2023

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ (ԱՆ)ԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴ, ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ

«(Ան)կախության սերունդ, Հայաստան-2023» հետազոտությունը բացահայտում է երկրի երիտասարդության տրամադրությունների, կարծիքների, ընկալումների և ակնկալիքների կարևոր կողմերը: Արդյունքները ցույց են տալիս, որ հայ երիտասարդության ներկայիս կենսակերպն ու դիրքորոշումները քաղաքական ձգնաժամերից և պատերազմից հետո վկայում են հակասական արժեքների և սոցիալական հակասությունների մասին: Այս հետազոտության շրջանակներում անդրադարձ է կատարվել Հայաստանում երիտասարդների կրթության, զբաղվածության, քաղաքական մասնակցության, մտահոգությունների, ինքնության ձգտումների, կրոնի, հանդուրժողականության, ընտանեկան կյանքի, ժամանցի և ապրելակերպի խնդիրներին: Հետազոտության հիմնական արդյունքները հետևյալն են.

- Հայ երիտասարդները հակված են իրենց սոցիալ-տնտեսական վիճակը գնահատելու լավ՝ մյուսների համեմատ թե՛ իրենց համայնքում, թե՛ երկրում:
- Միևնույն ժամանակ իզական սեռի ներկայացուցիչներն իրենց սոցիալ-տնտեսական վիճակն ավելի ծանր են գնահատել, քան արական սեռի ներկայացուցիչները:
- Երիտասարդների միայն 1/3-ն ունի անձնական եկամուտ: 1/4-ը կախված է ծնողներից, և նույնիսկ աշխատողների 1/4-ը ֆինանսապես կախված է մեկ այլ անձից (սովորաբար ամուսնու ծնողներից):
- Երիտասարդների շրջանում իզական սեռի ներկայացուցիչները և գյուղաբնակները ֆինանսապես ամենակախվածն են:
- Քաղաքի երիտասարդներն ավելի հաճախ են ընդունվում ուսումնական հաստատություններ, քան գյուղական բնակավայրերում:
- Հարցված երիտասարդների գրեթե կեսը զբաղված է, իսկ արական սեռի ներկայացուցիչներն ավելի շատ են ներգրավված աշխատաշուկայում:
- Ուսումնական հաստատություններ չհաճախողների (չսովորողների) և չաշխատող երիտասարդների մեծամասնությունը իզական սեռի ներկայացուցիչներ են, ովքեր գյուղական բնակավայրերից են և ամուսնացած:
- Երիտասարդների միայն 16%-ն է որևէ տեսակի կամավորական աշխատանք կատարել վերջին տարվա ընթացքում:
- Հայ երիտասարդության կեսից ավելին հիմնականում չի հետաքրքրվում քաղաքականությամբ: Ընդ որում, քաղաքականությամբ ընդհանրապես չհետաքրքրվողները 18-25 տարեկան միջնակարգ կրթությամբ իզական սեռի ներկայացուցիչներ են Երևանից:
- Երկրի առջև ծառայած խնդիրներից երիտասարդներն առավել կարևոր են համարում հարևան երկրների հետ հակամարտությունը, տարածքային ինտեգրումը և արտաքին քաղաքական լարվածությունները: Նրանք երկրորդային են համարում այնպիսի սոցիալ-տնտեսական հարցերը, ինչպիսիք են գործազրկությունն ու աճող գները:
- Երիտասարդների մեծամասնությունը նախընտրում է, որ Հայաստանը մոտ և համերաշխ լինի Արևմուտքի հետ, իսկ Ռուսաստանի նկատմամբ նման դիրքորոշում ոչ ոք միանշանակ չի ընդգծել:
- Երիտասարդների ծնշող մեծամասնությունը Հայաստանը համարում է եվրոպական երկիր՝ Եվրոպան ավելի շատ ընկալելով որպես դրական և/կամ վերացական, քան բացասական երևույթ:

- Երիտասարդների ընկալումներում Եվրոպայի բացասական ենթատեքստը հիմնականում կապված է եվրոպականացման և ավանդական արժեքների բախման հետ:
- Հայաստանի ազգային անվտանգության և Հայաստանի տնտեսական զարգացման տեսակետից երիտասարդները կարծում են, որ համագործակցությունը պետք է առաջին հերթին լինի Ռուսաստանի, իսկ երկրորդ հերթին՝ ԱՄՆ-ի հետ:
- Հայ երիտասարդները հակված են կարծելու, որ ռազմական կառույցները, ինչպիսիք են ՆԱՏՕ-ն և ՀԱՊԿ-ը, ավելի շատ բացասական դեր ունեն Հայաստանի համար, իսկ միջազգային ֆինանսական և քաղաքացիական կառույցները՝ ավելի դրական:
- Ավելի երիտասարդ և իզական սեռի մասնակիցները հակված են ընդգծելու Եվրոպական միության և միջազգային կազմակերպությունների, ինչպիսիք են ՄԱԿ-ը, ՀԱՊԿ-ը և ՆԱՏՕ-ն, ավելի դրական դերը Հայաստանի համար:
- Հայաստանի երիտասարդության ծնշող մեծամասնությունը շեշտում է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիությունը՝ որպես իր ինքնության կարևոր բաղադրիչ:
- Հայաստանի երիտասարդների ծնշող մեծամասնությունը հակված չէ ինքնորոշվելու որպես եվրոպացի: Միևնույն ժամանակ՝ բարձր կրթական մակարդակ ունեցող երիտասարդները և ավելի բարձր տարիքի մարդիկ հակված են իրենց համարելու ՀՀ քաղաքացիներ և, հետևաբար, իրենց ընդհանրապես եվրոպացի չեն համարում:
- Հայ երիտասարդության հիերարխիկ արժեքային համակարգում առաջին տեղում են անհատական հատկանիշներն ու առաքինություններն ընդգծող արժեքները, երկրորդ տեղում՝ ընտանեկան արժեքները: Միևնույն ժամանակ քաղաքացիական մասնակցության և/կամ ներգրավվածության արժեքները գրեթե չեն ընդգծվում:
- Երիտասարդների արժեքներից ամենամեծ արժեքն է համարվում անձնական արժանապատվությունը, հարգանքը, հավատարմությունը, մարտական ոգին և ամենաքիչը՝ նորարարական ոգին: Ավելի քիչ կարևորություն տրվող արժեքներից են ալտրուիզմը, հումորի զգացումը և պարկեշտությունը:
- Երիտասարդությունը բանակը, եկեղեցին և ոստիկանությունը համարում է ամենավստահելի ինստիտուցիոնալ կառույցները, մինչդեռ ամենաանվստահելիները քաղաքական կուսակցություններն են, ՁԼՄ-ները և գործող նախագահը:
- Ձինվորականներին, եկեղեցուն, ոստիկանությանը, դատարաններին և արհմիություններին ավելի շատ վստահում են քիչ կրթված արական սեռի ներկայացուցիչները, ավելի երիտասարդները, գյուղաբնակ երիտասարդները:

- Հայ երիտասարդները հիմնականում ապրում են իրենց ծնողների կամ ամուսնու/կնոջ հետ և հիմնականում լավ հարաբերություններ են ունենում ծնողների հետ:
- Տղամարդիկ, հատկապես ավելի երիտասարդները, լավ հարաբերություններ ունեն իրենց ծնողների հետ, մինչդեռ կանայք հաճախ տարածայնություններ են ունենում ծնողների հետ, չնայած որ կոնկրետ խնդիրներ չունեն:
- Երիտասարդների գրեթե կեսը Խորհրդային Միության փլուզումը դիտարկում է որպես վատ երևույթ:
- Ավելի երիտասարդ արական սեռի ներկայացուցիչները հաճախ են մեկնում արտերկիր կրթություն ստանալու և/կամ աշխատելու:
- Երիտասարդ երևանաբնակ կանայք նախընտրում են մեկնել ԱՄՆ, մինչդեռ համեմատաբար ավելի բարձր տարիքի երիտասարդ տղամարդիկ նախընտրում են գնալ Ռուսաստան:
- Հայ երիտասարդները հիմնականում միտված են կարծելու, որ կլիմայական փոփոխությունը գլոբալ սպառնալիք է, և, լսելով կլիմայի փոփոխության և դրա նվազեցմանն ուղղված ջանքերի մասին, նրանք հիմնականում զայրույթ, անօգնականություն, անտարբերություն և վախ են զգում, քչերն են հույս և վստահություն հայտնում:
- Հայ երիտասարդների մեծամասնությունը ավելի հակված է մտածելու, որ առաջիկա հինգ տարիների ընթացքում Արցախյան պատերազմը կվերսկսի: Միևնույն ժամանակ, Ռուսաստանի հետ մերձեցման կարևորությունն առավել ընդգծված է այն երիտասարդների շրջանում, ովքեր կարծում են, որ առաջիկա հինգ տարիների ընթացքում Արցախյան նոր պատերազմի հավանականությունը մեծ է:
- Չնայած դրան, երիտասարդների մեծամասնությունն ավելի լավատես է ապագայի նկատմամբ՝ հավատալով, որ հինգ տարի հետո իրենց ընտանիքի կենսապայմաններն ավելի լավն են լինելու:

ԿՈՆՏԱԿՏ

Ֆրիդրիխ Էբերտ Հիմնադրամ Հայաստան
 Երևան 0002, Մոսկովյան փող. 31.76/1
 armenia@fes.de
<https://southcaucasus.fes.de/am/>